

mas Hood szegényen, sikertelenül és betegesen leölt élet után 1845. május 3-án halt meg Londonban. (Büchl)

Május 24.

— 30 éve, 1944-ben halt meg Nicolae PATRASCU román író és publicista, a *Literatură și artă română* című folyóirat egyik megalapítója. (Sz. 1859)

— 150 éve, 1824-ben született LA-DÁNYI Gedeon történész. Gimnáziumi, jogakadémiai tanár, 1872-től 1885-ig kolozsvári egyetemi tanár volt. Alkotmánytörténettel, a köztintzmények fejlődésével foglalkozott, Kolozsvárt egyetemes történetet tanított. Több tudományos munkája jelent meg. (Mh. 1886. február 4. Kolozsvár)

Május 25.

— Afrika felszabadulásának napja.

— 25 éve, 1949-ben Salzburgban halt meg Hans PFITZNER német zeneszerző. Tanulmányait Frankfurtban végezte. Koblenzben tanított, Mainzban színházi kammerest volt, majd Berlinben ismét zenepedagógusként tevékenykedett. Hasonló minőségben járult hozzá a strassburgi, valamint a müncheni zenei élet színvonalának emeléséhez. A századvég, a századforduló zenéjének jellegzetes képviselője: útkereső s ugyanakkor a német romantikus hagyományokhoz túlzottan ragaszkodó, ellentmondásos alkotóegység. Lélektani elemző operája (*Palestrina*, 1915). Ibsen és Kleist művéhez írott kísérőzenéje (*Solhaugi ünnepe, Kätchen von Heilbronn*), szimfóniái, vonósnégyesei, versenyművei (hegedűre, gordonkára) jelentősebbek. (Sz. 1869. máj. 5. Moszkva) (Benkő)

— 75 éve, 1899-ben halt meg Emilio CASTELAR spanyol író, történész, politikus, kora híres szónoka; az Első Köztársaság miniszterelnöke volt (1873/74). Számos regénye, elbeszélése, visszaemlékezése és tudományos munkája jelent meg. (Sz. 1832. szept. 7. Cádiz) Műveiből m.: *Egy szív története*. R. 1874; *Beszédei*, 1875; *Lord Byron élete*, 1876, 1895; *A római műveltség és klasszikus művészet*, 1894 stb.

Május 26.

— 125 éve, 1849-ben Scarborough-ban halt meg Anne BRONTË angol író-nő, a három Brontë nővér egyike. Egy ideig nevelő volt. 1846-ban a testvérek *Poems* (Költemények) címmel verseskötetet adtak ki, melyben Anne az Acton Bell álnevet használva szerepel társszerzőként. Két regénye jelent meg: *Agnes Grey*, 1847 és *The Tenant of Wildfell Hall*, 1848 (A Wildfell Hall-i bérlő). Az első egy méltatlan sorsot elviselni kényszerülő nevelőnő re-

génye, a második a képmutató, önelégtelt és önző polgári „középosztály” rajza. (Sz. 1820. márc. 17. Thornton) (Büchl)

Május 27.

— 10 éve, 1964-ben halt meg Jawaharlal P. NEHRU indiai politikus. 1930-tól az Indiai Nemzeti Kongresszus elnöke, India függetlenségi harcának egyik vezéralakja, 1947-től az Indiai Köztársaság miniszterelnöke volt. (Sz. 1889. nov. 14. Allahabad)

— 175 éve, 1799-ben Párizsban született Jacques Fromental HALÉVY francia zeneszerző. Zenei tanulmányait Párizsban és Rómában végezte. Munkásságának főterülete az opera. Jelentősebbnek bizonyult két műve: a helyenként drámai hangvételű *Zsidónő*, s a vígopera eredményeit hasznosító *A csillag*. Szép színpadi sikere volt a francia nagyopera stílusában keletkezett *Ciprus királynője* c. utolsó operájának is. Halévy zenepedagógusként, valamint a Francia Akadémia tagjaként is szerepet játszott hazája zenei életében. (Mh. 1862. március 17. Nizza) (Benkő)

Május 28.

— 110 éve, 1864-ben Iasi városában halt meg Simion BARNUTIU, racionalista szellemű filozófiai és jogi író, tanár, az erdélyi románok 1848-as forradalmának egyik vezetője. Jelentős szerepe volt a balázsfalvi nemzeti gyűlés előkészítésében annak a kiáltványának, amelyet március 12/24-én Szebenben írt az erdélyi románok politikai nemzetként való elismerése, nemzetgyűlés összehívása és a jobbagység eltörlése érdekében. A balázsfalvi gyűlésnek alelnöke volt, s később is jelentős megbízásokat vállalt. A forradalom után Iasi városában telepedett le, ahol tudományos és pedagógiai munkát folytatott. A következő időszak politikai küzdelmeiben haladó állásfoglalásaival tűnt ki, unionista párti, Al. I. Cuza híve volt. (Sz. 1808. jul. 21/aug. 2.)

Május 29.

— 20 éve, 1954-ben halt meg Dragomir HURMUZESCU román fizikus, kiváló tudós. Tudományos munkássága során főleg az elektromosság és az X sugarak fizikája körében végzett kutatásaival, tudományos dolgozataival tűnt ki. (Sz. 1865)

— 100 éve, 1874-ben Londonban született Gilbert Keith CHESTERTON angol író, költő, kritikus, szerkesztő. „A század elején vezéregység volt, kitűnő előadó, félelmetes vitapartner, ragyogó esszéista, de bár a toll továbbra is harczi eszköz maradt kezében, a modernizált középkor eszméje, aminek jegyében beszélt a liberaliz-

mussal, a kapitalizmussal, Shaw szocializmussal, a húszas évek kiábrándult életszemléletével, a világháború utáni új generációt már nem vonzotta” (Katona Anna). „Szikrázóan ötletes írásai szinte minden műfajt parodizáltak, a legkomolyabb céllal humorosan és igen sikeresen” (Szabó Lőrinc: Örök barátaink). (Mh. 1936. július 14. Beaconsfield) A két háború közt számos műve jelent meg magyarul is. Verseiből újabban: Az angol lira kincsesháza, 1958.

Május 30.

— 380 éve, 1594-ben Esztergom ostrománál halt meg BALASSI Bálint költő, a magyar reneszánsz líra nagy kiteljesítője és világirodalmi rangú képviselője, a törökellenes végvári harcok kiváló katonája. (Sz. 1554. okt. 20. Zólyom vára)

Május 31.

— 45 éve, 1929-ben Homorodszentmártonban született ZOLTÁN Aladár zeneszerző. Éveken át a Művelődés zenei rovatának vezetője volt. A Zeneszerzők Szövetségének egyik titkára, 1973-tól a Marosvásárhelyi Filharmónia igazgatója. M 1972. 2. 40.; 74. 1. 34.

— 75 éve, 1899. május 19/31-én Moszkvában született Leonyid Maximovics LEONOV, szovjet orosz író. 1920/22-ben és a második világháborúban haditudósító volt. A *Borzok* c. regénye (1924) a forradalom utáni orosz falu életét és a benne folyó osztályharcot mutatja be; a Dosztojevskij hatását tükröző *Tolvaj* (1928) a kispolgári mentalitást leplezi le; a *Szoty* (1930) témája a szocialista iparosítás; az *Út az óceán felé* (1936) a szocializmus építőinek harcoss humanizmusát mutatja be; a nagyszabású *Orosz erdő* (1953) a szovjet értelmiség tudatának fejlődését, a karrierista és az új típusú emberek erkölcsének különbözőségét és összeütközését ábrázolja. Mint drámaíró az 1942-ben bemutatott *Invázió*-ban a fasizmus elleni küzdelem epizódjait eleveníti fel; a háború után jelent meg *Aranyhintó* (1946) c. színműve. (Büchl)

— 155 éve, 1819-ben Long Islandben született Walt WHITMAN, az amerikai költészet legnagyobb alakja. (Mh. 1892. március 26. Camden) M 72. 2. 58.

— 165 éve, 1809-ben halt meg Bécsben Josef HAYDN jeles osztrák zeneszerző. (Sz. 1732. márc. 31-én vagy ápr. 1-én Rohrauban). M. 59. 5. 34.; 72. 3. 54.

— 380 éve, 1594-ben Velencében halt meg TINTORETTO (Giacopo Robusti) olasz festőművész, a velencei érett reneszánsz egyik legnagyobb mestere. (Sz. 1518/19. Velence)